

THIRRJE PËR KUMTESA

Në konferenën ndërkombëtare

Shumëgjuhësia si sfidë dhe mundësi zhvillimi - Dinamika gjuhësore në kontekste globale

Tiranë, më 23 tetor 2026

Fakulteti i Gjuhëve të Huaja, Universiteti i Tiranës, Shqipëri
në bashkëpunim me Kauno kolegija Higher Education
Institution

Në dekadat e fundit, globalizimi, migrimi, rrjetëzimi ndërkombëtar dhe zhvillimet e pandalshme teknologjike kanë transformuar në mënyrë të thellë peizazhet gjuhësore, kulturore dhe shoqërore të vendeve evropiane dhe më gjerë (Blommaert, 2010; Vertovec, 2007). Në këtë realitet të ri, shumëgjuhësia nuk mund të shihet më si një dukuri periferike, si një veçori e kufizuar e komuniteteve të caktuara, apo si një çështje thjesht e përdorimit paralel të disa gjuhëve. Ajo përbën sot një nga dimensionet themelore për të kuptuar shoqëritë bashkëkohore, format e reja të identitetit, proceset e përfshirjes dhe përjashtimit, krijimtarinë letrare, transformimet në arsim, si dhe mënyrat se si individët dhe komunitetet ndërtojnë përkatësinë, komunikimin dhe pjesëmarrjen e tyre në hapësira gjithnjë e më të ndërlidhura (Busch, 2017).

Megjithatë, pavarësisht kësaj pranie të dukshme dhe në rritje të shumëgjuhësisë në jetën shoqërore, institucionale, arsimore dhe kulturore, një pjesë e madhe e strukturave tona vazhdojnë të funksionojnë mbi baza thellësisht njëgjuhësore. Sistemet arsimore, praktikat institucionale, modelet tradicionale filologjike kombëtare, si edhe segmentet e caktuara të jetës letrare dhe kulturore, shpesh vazhdojnë të pasqyrojnë një paradigmë që nuk i përgjigjet më realiteteve të sotme të larmisë gjuhësore dhe kulturore. Kjo mospërputhje ndërmjet realitetit shumëgjuhësh të shoqërive tona dhe strukturave kryesisht njëgjuhësore që vazhdojnë t'i organizojnë ato, krijon nevojën për reflektim të ri shkencor, për rishikim kritik të qasjeve ekzistuese dhe për ndërtimin e kornizave të reja teorike, metodologjike dhe praktike (García & Wei, 2014).

Në këtë kontekst, konferenca ndërkombëtare “**Shumëgjuhësia si sfidë dhe mundësi zhvillimi – Dinamika gjuhësore në kontekste globale**” synon të krijojë një hapësirë të gjerë ndërdisiplinore për të diskutuar shumëgjuhësinë si fenomen gjuhësor, letrar, kulturor, arsimor dhe shoqëror. Konferenca synon të mbledhë studiues, pedagogë, doktorantë, përkthyes, shkrimtarë, mësues dhe aktorë të tjerë të fushës së arsimit dhe kulturës, për të reflektuar së bashku mbi sfidat dhe mundësitë që sjell shumëgjuhësia në shoqëritë bashkëkohore, si dhe mbi

rolin e saj në proceset e transformimit social, kulturor dhe institucional (Council of Europe, 2018).

Brenda kësaj kornize të gjerë evropiane dhe ndërkombëtare, Shqipëria përbën një rast veçanërisht domethënës dhe frytdhënës për diskutimin shkencor mbi shumëgjuhësinë. Pozicioni i saj historik, gjeografik dhe kulturor në një kryqëzim të rëndësishëm ndikimesh, kontaktet e hershme dhe të vazhdueshme gjuhësore, marrëdhëniet me hapësirat fqinje ballkanike dhe mesdhetare, migrimi masiv, përvojat e diasporës, kthimet dhe lëvizjet e reja të mobilitetit, si dhe zgjerimi i vazhdueshëm i rolit të gjuhëve të huaja në arsim, në media, në jetën profesionale dhe akademike, e bëjnë Shqipërinë një terren të pasur për të kuptuar shumëgjuhësinë si përvojë të jetuar dhe si strukturë dinamike të shoqërisë.

Rasti shqiptar është i rëndësishëm jo vetëm sepse dëshmon bashkëjetesën dhe ndërveprimin e disa gjuhëve në nivele të ndryshme të jetës shoqërore, por edhe sepse bën të dukshme mënyrën se si shumëgjuhësia ndërthuret me procese më të gjera të transformimit: me lëvizshmërinë sociale dhe gjeografike, me aspiratat evropiane, me reformat arsimore, me ndërkombëtarizimin e universiteteve, me qarkullimin e teksteve dhe kulturave, me përkthimin si akt ndërmjetësues, si dhe me ndërtimin e identiteteve individuale dhe kolektive në kushte të reja historike. Shqipëria, në këtë kuptim, nuk është vetëm një shembull lokal, por një rast që mund të kontribuojë në mënyrë të qenësishme në debatet më të gjera evropiane mbi shumëgjuhësinë, diversitetin dhe qasjen e barabartë në infrastrukturën arsimore, kulturore dhe shoqërore (Blommaert, 2010; Vertovec, 2007).

Konferenca mbështetet në qasje bashkëkohore që vënë në diskutim nocionet e vjetruara të njëgjuhësisë dhe të filologjive të ngurta kombëtare, duke e konsideruar shumëgjuhësinë jo si përjashtim nga norma, por si një prej mënyrave themelore përmes të cilave organizohet dhe kuptohet jeta bashkëkohore. Në këtë frymë, shumëgjuhësia trajtohet jo vetëm si repertor gjuhësor, por si një kategori analitike që na ndihmon të lexojmë më mirë marrëdhëniet e pushtetit, proceset e përfshirjes dhe marginalizimit, format e reja të krijimtarisë, transformimet në pedagogji, si dhe format e ndryshme të pjesëmarrjes qytetare dhe kulturore (Busch, 2017).

Një vëmendje e veçantë do t'i kushtohet marrëdhënies midis shumëgjuhësisë dhe transformimeve shoqërore. Në ç'mënyrë i përjetojnë individët dhe komunitetet shumëgjuhëshe institucionet që ende privilegjojnë norma njëgjuhësore? Si negociohen kompetencat gjuhësore, autoriteti simbolik dhe legjitimiteti i të folurit në kontekste migrimi, mobiliteti dhe pabarazie? Si ndikojnë repertoret shumëgjuhësh në mënyrën se si njerëzit hyjnë në marrëdhënie me shkollën, universitetin, letërsinë, tregun e punës dhe jetën publike? Si mund të shndërrohet shumëgjuhësia në një burim krijimtarie, përfshirjeje dhe inovacioni, në vend që të mbetet një tregues i pabarazive ose i përjashtimit të heshtur?

Po aq qendrore është edhe lidhja ndërmjet shumëgjuhësisë dhe letërsisë. Letërsia shumëgjuhëshe ofron një terren të privilegjuar për të kuptuar se si gjuhët bashkëjetojnë, përplasen, përzihen, përkthehen dhe ngarkohen me kuptime estetike, kulturore dhe politike. Përmes saj, bëhen të dukshme jo vetëm dinamika të zgjedhjes gjuhësore dhe të adresimit të lexuesit, por edhe çështje të tilla si zëri autorial, përkatësia, përkthyeshmëria, qarkullimi ndërkulturor dhe vendi i letërsive që sfidojnë kufijtë e zakonshëm kombëtarë (Yildiz, 2012). Në rastin shqiptar, ku historia e gjuhës, e kulturës, e migrimit, e përkthimit dhe e orientimeve evropiane është thellësisht e ndërthurur, letërsia shumëgjuhëshe dhe perspektivat krahasuese marrin një rëndësi të veçantë.

Dimensioni arsimor dhe didaktik i shumëgjuhësisë është një tjetër bosht themelor i konferencës. Edhe pse klasat, auditorët universitarë dhe mjediset profesionale karakterizohen gjithnjë e më shumë nga larmi gjuhësore, sistemet arsimore vazhdojnë shpesh të mbështeten mbi logjika që e trajtojnë shumëgjuhësinë si një element anësor, dhe jo si një kapital njohës, kulturor dhe pedagogjik. Konferenca synon të nxisë diskutime kritike dhe të orientuara nga praktika mbi mënyrën se si shumëgjuhësia mund të integrohet më kuptimplotë në kurrikula, në formimin e mësuesve, në edukimin letrar, në arsimin e lartë, në klasat e gjuhëve të huaja, si dhe në pedagogjitë gjithëpërfshirëse që i përgjigjen më mirë realiteteve të sotme shoqërore (García & Wei, 2014; Council of Europe, 2018).

Një koncept kyç që do të përshkojë disa prej diskutimeve të konferencës është edhe ai i **“folësit të ri”** në Evropën shumëgjuhëshe. Në shumë kontekste bashkëkohore, qytetarë të shumtë përdorin dhe përvetësojnë gjuhë të tjera përtej atyre që tradicionalisht konsiderohen “amtare” ose “kombëtare”. Këta individë lëvizin nëpër kufij socialë e simbolikë, rivlerësojnë kompetencat e tyre gjuhësore, krijojnë forma të reja të përkatësisë dhe ristrukturojnë praktikën e tyre shoqërore në hapësira gjuhësore gjithnjë e më të mbivendosura (Busch, 2017). Përvoja të tilla janë veçanërisht të rëndësishme për t’u menduar edhe në raport me Shqipërinë, me hapësirën shqiptare dhe me diasporën, ku shumëgjuhësia nuk është thjesht pasojë e lëvizjes, por shpesh një formë krijuese e ekzistencës sociale dhe kulturore.

Duke sjellë në dialog perspektiva nga gjuhësia, letërsia, didaktika, studimet e përkthimit, studimet kulturore, media, filmi, teatri dhe shkencat sociale, konferenca synon të kontribuojë në një kuptim më të thellë dhe më kompleks të shumëgjuhësisë si kategori njohjeje dhe si kusht i realitetit bashkëkohor. Rritja e vetëdijes akademike dhe shoqërore për rëndësinë e shumëgjuhësisë do të thotë jo vetëm njohje e pluralitetit gjuhësor, por edhe afirmim i barazisë kulturore, shoqërore, shkencore dhe ekonomike; do të thotë sfidim i mekanizmave të marginalizimit, racizmit dhe përjashtimit; do të thotë rishikim i mënyrave se si kuptojmë pjesëmarrjen, drejtësinë dhe përkatësinë në shoqëritë tona.

Në këtë kuadër, ftohen të paraqesin propozime studiues, pedagogë, doktorantë dhe profesionistë të fushave përkatëse, me kontribute teorike, empirike, krahasuese, metodologjike ose të orientuara nga praktika. Kumtesat mund të trajtojnë Shqipërinë, Ballkanin Perëndimor, hapësirën evropiane ose kontekste të tjera transnacionale dhe globale. Qasjet krahasuese dhe ndërdisiplinore janë veçanërisht të mirëpritura.

Fusha tematike të konferencës

Konferenca do të organizohet në disa panele tematike, ndër të cilat përfshihen:

Gjuhësi dhe sociolinguistikë

Shumëgjuhësia, kontaktet gjuhësore, ideologjitë gjuhësore, politikat gjuhësore, gjuhët e pakicave, raportet dialekt–standard, repertorët shumëgjuhësh, translanguaging, code-switching, prestigji gjuhësor, identiteti dhe pabarazitë gjuhësore.

Letërsi dhe letërsi krahasuese

Letërsia shumëgjuhëshe, shkrimi transgjuhësor, poetikat shumëgjuhëshe, zgjedhja e gjuhës në krijimtarinë letrare, letërsia e migrimit, qarkullimi i teksteve, kanoni dhe periferia, kujtesa kulturore dhe shprehja shumëgjuhëshe.

Didaktikë, arsim dhe formim mësuesish

Pedagogjitë shumëgjuhëshe, klasat shumëgjuhëshe, mësimdhënia e gjuhëve të huaja në kontekste superdiverse, ndërgjegjësimi gjuhësor, shumëgjuhësia në kurrikula, arsimi i lartë, edukimi gjithëpërfshirës dhe formimi i mësuesve.

Përkthim dhe ndërmjetësim kulturor

Përkthimi në shoqëri shumëgjuhëshe, vetëpërkthimi, përkthimi letrar, përkthimi si praktikë sociale, përkthimi dhe pushteti, ndërmjetësimi kulturor, përkthimi i zërave të marginalizuar dhe ndërtimi i urave ndërmjet kulturave.

Studime kulturore, media, teatër dhe film

Përfaqësimi i shumëgjuhësisë në media dhe në hapësirat digjitale, shumëgjuhësia në teatër dhe film, subtitrimi, përkthimi audioviziv, skenat kulturore shumëgjuhëshe dhe marrëdhënia midis gjuhës, kulturës dhe publikut.

Shqipëria dhe Ballkani si hapësira shumëgjuhëshe

Kontaktet historike dhe bashkëkohore, lëvizshmëria, diaspora, gjuhët e pakicave, edukimi shumëgjuhësh, shkëmbimet kulturore dhe letrare, integrimi evropian dhe kuptimet shoqërore të shumëgjuhësisë në rajon.

Shumëgjuhësia, mobiliteti dhe transformimi social

Migrimi, kthimi, lëvizjet transnacionale, qytetaria, tregu i punës, universiteti, përkatësia, legjitimiteti gjuhësor dhe qasja në infrastrukturën shoqërore.

Shumëgjuhësia, barazia dhe përfshirja

Drejtësia gjuhësore, diskriminimi gjuhësor, racizmi, pabarazitë strukturore, qasja në arsim dhe kulturë, të drejtat gjuhësore dhe pjesëmarrja demokratike.

Udhëzime për dërgimin e abstrakteve

Abstraktet duhet të kenë një gjatësi prej **250–300 fjalësh** dhe të paraqesin qartë temën e kumtesës, pyetjet kërkimore, kornizën teorike, metodologjinë dhe, kur është e aplikueshme, rezultatet kryesore ose kontributin e pritshëm. Për formatin e punimit referojuni **Udhëzimeve (kliko)**.

Çdo propozim duhet të përmbajë:

Emrin dhe mbiemrin
Institucionin përkatës
Adresën e email-it
Titullin e kumtesës
Abstraktin
3–5 fjalë kyçe

Për regjistrimin tuaj në konferencë ju lutem klikoni linkun:

<https://forms.cloud.microsoft/e/vPy4kJM7G5?origin=lprLink>

Punimet e përzgjedhura mund të shqyrtohen për botim në një vëllim të redaktuar shkencor ose në një numër tematik reviste.

Data të rëndësishme:

Afati i fundit për dorëzimin e abstrakteve: 25 shtator 2026

Njoftimi i pranimit të propozimeve: 9 tetor 2026

Dorëzimi i kumtesave për botim: deri 4 dhjetor 2026

Gjuhët e konferencës: Shqip, Anglisht, Frëngjisht, Spanjisht, Italisht, Gjermanisht.

Pjesëmarrja: pa pagesë

Pjesëmarrja në konferencë mund të jetë fizikisht ose online.

Komiteti organizues:

Anida Kisi – Universiteti i Tiranës, Shqipëri

Ardita Poda – Universiteti i Tiranës, Shqipëri

Dejan Kushta - Universiteti i Tiranës, Shqipëri

Ema Kristo - Universiteti i Tiranës, Shqipëri

Elda Katorri- Universiteti i Tiranës, Shqipëri

Eneida Mataj- Universiteti i Tiranës, Shqipëri

Kristina Sheperi - Universiteti i Tiranës, Shqipëri

Marseda Koçi - Universiteti i Tiranës, Shqipëri

Rudina Koromani – Universiteti i Tiranës, Shqipëri